O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARAQAND DAVLAT UNIVERSITETI

Ro‘yxatga olindi:
№ BD-60310300-1.09
2024 yil “10” 12

“TASDIQLAYMAN”
SamDU rektori:
__________ R.I.Xalmuradov
2024 yil “__” ________

MUTAXASSISLIKKA KIRISH
FAN DASTURI

Bilim sohasi:	300000 – Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
Ta’lim sohasi:	310000 – Ijtimoiy va xulq atvorga mansub fanlar
Ta’lim yo‘nalishi:	60310300 – Psixologiya

Сканировано с CamScanner

Fan/modul kodi MTK1106		O‘quv yili 2024-2025	Semestr 1	ECTS – Kreditlar 6	
Fan/modul turi Majburiy		Ta’lim tili O‘zbek/Rus		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fan nomi		Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Umumiy yuklama hajmi (soat)
	Mutaxassislikka kirish		78	102	180

2.

I. Fanning mazmuni

Fanni o‘qitishdan maqsad – talabalarni psixologning kasbiy faoliyatining mazmuni va qadriyatlari, oilada, yoshlar bilan ishlaganda, amaliy psixologiyada psixologning kasbiy kompetentligi va uning mezonlari, psixologiya fanining kasb sifatida tanishishdan iborat.

Fanning vazifasi:

- talabalarda bu soha bo‘yicha qat’iy motivasiyani shakllantirish, ularning bilimlarini bir tizimga keltirish;
- talabalarda guruhlar orqali yangi pedagogik texnologiyalar orqali bilimlarni oshirish;
- talabalarni faol kasbga kirish va ma’lumotlardan foydalana olishga o‘rgatish;
- mutaxassislikka kirishda ishlatiladigan asosiy yo‘nalishlar haqida talabalarga ma’lumotlar berishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-2-mavzu: Psixologik bilimlar turlari.

Hayotiy psixologiya. San’atda psixologik bilimlar. Ilmiy psixologiya. Amaliy psixologiya. Parapsixologiya.

3-4-mavzu: Psixologik bilimlar tarixi.

Boshqa fanlar doirasidagi psixologik bilimlar tarixi. Psixologiya mustaqil fanga aylanishi

5-6-mavzu: Psixologiyadagi dastlabki mashhur psixologlar.

Vilgelm Vundt. Psixologiyaga yo‘l. Leypsig universitetidagi faoliyat. Zigmund Freyd. Freydning o‘qish yillari. Tibbiy faoliyatning boshlanishi. Psixoanalizni yaratilishi. Freydning xalqaro g‘alabasi.

7-mavzu: Psixologiya metodlari.

Kuzatish metodi. So‘roq metodi. Test metodi. Eksperiment metodi. Modellashtirish metodi.

8-mavzu: Kasbiy kamolot tushunchasi.

Kasb tanlashga ta’sir etuvchi omillar (qiziqishlar, layoqat, qobiliyat, insonlarga yordam berish, xizmat qilish burchi, kasbning sotsial nufuzi). Kasb tanlash asoslari. Kasbiy yo‘l tushunchasi. Qadriyatlar tizimida kasbiy faoliyat o‘rni.

9-mavzu: Psixologiya kasb sifatida.

Psixologiya kasb sifatida. Kasbning jozibaliligi, kasbga moslik va kasbiy motivasiyalarning o‘ziga xosligi. Kasbiy (psixologik) muhitda va jamoa ongida psixolog timsoli. «Men konsepsiyasi» va kasb. Psixologiya o‘tmish va hozir. Psixologik bilimlar va ularning ko‘rinishlari. Psixologik

Сканировано с CamScanner

bilimlarning tarixi. Zamonaviy psixologiya. Psixologlarning kasbiy faoliyat turlari. G'arb mamlakatlari va MDHda mutaxassis psixologlarni tayyorlashni sifatini oshirish jihatlari. Psixologlarni tayyorlash bosqichlari. Psixologlar jamiyati va assosiasiyalarini shakllanishi.

10-11-mavzu: Psixolog faoliyatining ko'rinishi va sohalari.

"Mehnat lavozimi" tushunchasi. «Psixologning ish o'rni». Psixologning kasbiy pozisiyasi. Psixolog tadqiqotchi, amaliy psixolog va psixolog o'qituvchi shaxsiga qo'yiladigan individual psixologik talablar uning kasbiy muhim sifatlari. Psixologning faoliyat ko'rinishlari, turli xil tashkilotlarni vazifalarning turlichaligi, ta'lim va sog'liqni saqlash tizimida. Ta'limda psixologik faoliyat. Tibbiyot sohasida psixologik ish. Ijtimoiy munosabatlar sohasida psixologiya. Mehnat psixologiyasi va tashkiliy psixologiya. Iqtisod sohasida psixologiya. Kadrlarni tanlash va boshqarish psixologiyasi. Huquqiy sohasida psixologik faoliyat. Sport sohasida psixologik ish. Konsultativ psixologiya.

12-13-mavzu: Psixolog shaxsi.

Psixolog "mutaxassis" va "professional" sifatida. Psixologni kasbiy o'zini anglash xususiyatlari va uni rivojlantirishni shart-sharoitlari. Lisenziyaga ega mutaxassislarni attestasiyasi. Shaxsiy kasbiy faoliyat refleksiyasi. O'zini mutaxassis sifatida ko'rish ehtiyoji, o'zining mehnat faoliyatini samaradorligini mustaqil va xolis baholash. professional o'qitish birinchi bosqich sifatida. psixolog shaxsi amaliy psixologning kasbiy faoliyatini instrumenti sifatida.

14-mavzu: Kasbiy shakllanishning bosqichlari va shart-sharoitlari.

Psixolog kasbini tanlashni aniqlashtiruvchi motivlar va unga ta'sir qiluvchi omillari. Professional sifatidagi obrazlari, prosessional sifatidagi motivlar holati. Uning komponentlari va shakllanish shartlari. Kasbiy o'zini anglashda vaziyat ustidagi faollik. Kasbga sadoqatni uzluksiz harakat holati. Usluksiz holatlarga kirish shartlari va uning keyingi holati.

15-mavzu: Psixolog faoliyatini nazorat qiluvchi axloqiy me'yorlari va etnik tamoyillar

Amaliyotchi psixologning axloqiy kasbiy faoliyati. Amaliy psixologning axloqiy kasbiy faoliyati asosida yotuvchi asosiy tamoyillar.

16-17-мавзу: Mashhur psixologlarning hayoti va ijodiy yo'li

Z.Freyd va uning maktabi. V.Frankl va uning maktabi. B.Bettelxaym va uning maktabi. E.Fromm va uning maktabi. M.Erikson va uning maktabi. A.Maslou va uning maktabi. L.S.Vigotskiy va uning maktabi.

18-19-mavzu: O'zbekistonda psixologiya fanining qisqacha tarixiy taraqqiyoti.

O'zbekistonda psixologiyaning rivojlanishi. O'zbek psixologiyasining namoyondalari. Mustaqillikdan so'ng psixologiyaning rivojlanishi

III. Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Psixologik bilimlar turlari-1
2. Psixologik bilimlar turlari-2
3. Psixologik bilimlar tarixi-1
4. Psixologik bilimlar tarixi-2

Сканировано с CamScanner

	5. Psixologiyadagi dastlabki mashhur psixologlar-1 6. Psixologiyadagi dastlabki mashhur psixologlar-2 7. Psixologiya metodlari-1 8. Psixologiya metodlari-2 9. Kasbiy kamolot tushunchasi 10. Psixologiya kasb sifatida 11. Psixolog faoliyatining ko'rinishi va sohalari-1 12. Psixolog faoliyatining ko'rinishi va sohalari-2 13. Psixolog shaxsi-1 14. Psixolog shaxsi-2 15. Kasbiy shakllanishning bosqichlari va shart-sharoitlari 16. Psixolog faoliyatini nazorat qiluvchi axloqiy me'yorlari va etik tamoyillar 17. Mashhur psixologlarning hayoti va ijodiy yo'li-1 18. Mashhur psixologlarning hayoti va ijodiy yo'li-2 19. O'zbekistonda psixologiya fanining qisqacha tarixiy taraqqiyoti-1 20. O'zbekistonda psixologiya fanining qisqacha tarixiy taraqqiyoti-2 **IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar** **Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:** 1. Psixologik bilimlar turlari. Hayotiy psixologiya. 2. Psixologik bilimlar turlari. San'atda psixologik bilimlar. 3. Psixologik bilimlar turlari. Ilmiy psixologiya. 4. Psixologik bilimlar turlari. Ijtimoiy psixologiya. 5. Psixologik bilimlar turlari. Parapsixologiya. 6. Psixologik bilimlar tarixi. 7. Psixologiyadagi dastlabki mashhur psixologlar. 8. Psixologiya metodlari. 9. Kasbiy kamolot tushunchasi. 10. Psixologiya kasb sifatida. 11. Psixolog faoliyatining ko'rinishi va sohalari. 12. Psixolog shaxsi. 13. Kasbiy shakllanishning bosqichlari va shart-sharoitlari. 14. Psixolog faoliyatini nazorat qiluvchi axloqiy me'yorlari va etik tamoyillar. 15. Mashhur psixologlarning hayoti va ijodiy yo'li. 16. O'zbekistonda psixologiya fanining qisqacha tarixiy taraqqiyoti.
3.	**V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** **Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:** • Psixologiya faning mohiyati, bugungi kundagi mavqei, psixologning asosiy faoliyat turi, kasbiy muhim sifatlari haqida *tasavvur va bilimga ega bo'lishi;* • O'zini mutaxassis sifatida ko'rish ehtiyoji, o'zining mehnat faoliyatini samaradorligini mustaqil va xolis baholash hamda turli psixologik muammolarni tahlil eta olish *ko'nikmalariga ega bo'lishi;*

Сканировано с CamScanner

	• Yangi bilimlarni mustaqil egallay bilishi, o'z ustida ishlashi va mehnat faoliyatini ilmiy asosda tashkil qila olish *malakasiga ega bo'lishi kerak.*
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • innovatsion pedagogik texnologiyalar (Klaster, B-B-B, Nima uchun organayzeri)
5.	**VII. Kreditni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish
6.	**Asosiy adabiyotlar:** 1. E.G'.G'oziyev Umumiy psixologiya (darslik) Toshkent 2020 yil "Asian Book House" nashiryoti 2. E.G'.G'oziyev Ontogenez psixologiyasi (o'quv qo'llanma) Toshkent 2020 yil " NIF MSh" nashiryoti 3. A.K.Shamshetova, R.N.Melibayeva, X.E.Usmanova, I.O.Xaydarov Umumiy psixologiya (o'quv qo'llanma) Toshkent 2018 yil "Barkamol fayz media" nashiryoti 4. O.S.Qodirov Umumiy psixologiya (o'quv qo'llanma) Samarqand 2022 yil "Sam DU" nashiryoti 5. Z.T.Nishanova Psixologik xizmat. (o'quv qo'llanma) Toshkent 2007 yil "Yangiyul poligraph service" nashiryoti. 6. N.S.Jo'rayev, D.A.Saliyeva, N.A.Sultonova, Psixologiya tarixi (darslik) Toshkent 2019 yil. 7. Qodirov O.S., Xotamov Sh.N. Ijtimoiy psixologiya //Darslik. - Samarqand, 2023.-346 b. 8. P.I.Ivanov, M.E.Zufarova, Umumiy psixologiya (darslik) Toshkent 2018 yil. 9. P.I.Ivanov, M.E.Zufarova, Umumiy psixologiya (darslik) Toshkent 2008 yil. **Qo'shimcha adabiyotlar:** 1. Ғозиев Э.Ғ. "Умумий психология". – Т.: Ўқитувчи. 2012. 2. Ivanov I., Zufarova M. "Umumiy psixologiya". – T, 2008. 3. Xaydarov F.I., Xalilova N. "Umumiy psixologiya". – T.: "Fan va texnologiyalar" markazining bosmaxonasi, 2009. 4. Nishonova Z.T., Alimbaeva Sh.T., Sulaymonov M. "Psixologik xizmat". – T.: "Fan va texnologiyalar" nashriyoti 2014. 5. N.S.Safayev, N.A.Mirashirova, N.G.Odilova Umumiy psixologiya nazariyasi va amaliyoti: O'quv qo'llanma. – T., 2013. 6. Григорович Л.А. Введение в профессию "психолог". М, 2004. 7. Карандашев В.Н. Психология: Введение в профессию. М, 2009. 8. Ковалева А.И. Носкова О.Г. Моя профессия психолог. МГУ, 2007.

Сканировано с CamScanner

	Axborot manbalari (saytlar): 9. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi xukumat portali. 10. www.psychol.ras.ru 11. www.psyberia.ru
7.	Fan dasturi Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti O'quv-uslubiy kengashining 2024-yil 16-avgustdagi 301-ij buyrug'i asosida 1-son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	Fan modul uchun mas'ullar: Sharof Rashidov nomidagi SamDU, "Amaliy psixologiya" kafedrasi o'qituvchilari; dots.S.Sh.Ummatova, ass.Sh.A.Kuchiboyev va ass. F.F.Akilovlar.
9.	Taqrizchilar: SamDU, "Amaliy psixologiya" kafedrasi mudiri, dots.O.S.Qodirov Samarqand davlat tibbiyot universiteti Pedagogika-psixologiya kafedrasi dotsenti D.U.Mamadiyorova

Rais: dots. M.Normamatova

Kafedra mudiri: dots. O.S.Qodirov

Fakultet dekani: dots. A.Q. Aymatov

"TASDIQLAYMAN"

SamDU o'quv ishlari bo'yicha prorektori:

_______________ A.S.Soleev

"___" ___________ 2024-yil

Сканировано с CamScanner

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Psixologiya va ijtimoiy-siyosiy fanlar fakulteti "Amaliy psixologiya" kafedrasi dotsenti S.Sh.Ummatova tomonidan tayyorlangan "Mutaxassislikka kirish" faniga tuzilgan fan dasturiga

T A Q R I Z

Ushbu fan dasturi oily ta'lim muassasasida o'quv jarayonlarini tashkil etishda talabalarga Mutaxassislikka kirish bilimlar berish, har bir inson va butun bir jamiyat psixik salomatligini saqlab qolishga mo'ljallab tuzib chiqilgan. Fan dasturi oily ta'lim muassasalarida fanni tashkil etishda fanning vujudga kelish tarixi, dolzarbligi, maqsad va vazifalari, fan bo'yicha bilim, ko'nikma va malakaga qo'yilgan talablar, fanning mohiyati ochib berilgan. Fan dasturida fan yuzasidan mavzular ketma-ketligi, fanni o'qitishda zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalar hamda murakkablik darajasi ishlab chiqilgan. Bundan tashqari talabalarga shaxsning bilish jarayonlari, hissiy-irodaviy sifatlari, individual-psixologik xususiyatlari, ichki regulyatsiya, shaxs va faoliyat shuningdek, kasbiy ko'nikmalar va ilmiy dunyoqarashni shakllantirish muammolariga alohida e'tibor qaratilgan.

Talabalarga Mutaxassislikka kirish fanining predmeti, maqsad va vazifalari, fanning yuzaga kelish tarixi, ushbu fan taraqqiyotiga turli olimlarning qo'shgan hissasi, miya va psixika, psixikaning nerv-fiziologik asoslari, shaxs, faoliyat, kognitiv jarayonlar, jumladan, diqqat, xotira, xayol, sezgi, idrok, nutq, tafakkur jarayonlari, shaxsning hissiy irodaviy sifatlari hamda individual psixologik xususiyatlariga doir umumiy bilimlar shakllantiriladi. Fan dasturi tayyorlash davomida oliy ta'lim sifatini ta'minlash jarayonlarida ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganib chiqqan holda oliy ta'lim tizimida fanning yutuqlarini tatbiq etish yuzasidan mavzular ishlab chiqilgan. Oliy ta'lim tizimi, universitetda ta'lim sifatini ta'minlashda hozirda mavjud bo'lgan real mavzular muammolari aniqlangan va tavsiyalar berilgan.

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Psixologiya va ijtimoiy-siyosiy fanlar fakulteti "Amaliy psixologiya" kafedrasi dotsenti S.Sh.Ummatova tomonidan tayyorlangan "Mutaxassislikka kirish" faniga tuzilgan fan dasturini chop qilish va Psixologiya (barcha) bakalavriyat ta'lim yo'nalishi talabalariga dars o'tishda mutaxassislik fani sifatida foydalanish mumkin.

Samarqand davlat tibbiyot universiteti
Pedagogika-psixologiya kafedrasi dotsenti,
Psixologiya fanlari bo'yicha
falsafa doktori (PhD): **D.U.Mamadiyarova**

Сканировано с CamScanner

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Psixologiya va ijtimoiy-siyosiy fanlar fakulteti Psixologiya kafedrasi o'qituvchisi dotsent S.Sh.Ummatova tomonidan "Mutaxassislikka kirish" faniga tuzilgan fan dasturiga

TAQRIZ

"Mutaxassislikka kirish" fanida fan dasturi oily ta'lim muassasasida o'quv jarayonlarini tashkil etishda talabalarga Mutaxassislikka kirish bilimlar berish, har bir inson va butun bir jamiyat psixik salomatligini saqlab qolishga mo'ljallab tuzib chiqilgan. Fan dasturi oily ta'lim muassasalarida fanni tashkil etishda fanning vujudga kelish tarixi, dolzarbligi, maqsad va vazifalari, fan bo'yicha bilim, ko'nikma va malakaga qo'yilgan talablar, fanning mohiyati ochib berilgan. Fan dasturida fan yuzasidan mavzular ketma-ketligi, fanni o'qitishda zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalar hamda murakkablik darajasi ishlab chiqilgan. Bundan tashqari talabalarga shaxsning bilish jarayonlari, hissiy-irodaviy sifatlari, individual-psixologik xususiyatlari, ichki regulyatsiya, shaxs va faoliyat shuningdek, kasbiy ko'nikmalar va ilmiy dunyoqarashni shakllantirish muammolariga alohida e'tibor qaratilgan.

Fan yuzasidan talabalarga Mutaxassislikka kirish fanining predmeti, maqsad va vazifalari, fanning yuzaga kelish tarixi, ushbu fan taraqqiyotiga turli olimlarning qo'shgan hissasi, miya va psixika, psixikaning nerv-fiziologik asoslari, shaxs, faoliyat, kognitiv jarayonlar, jumladan, diqqat, xotira, xayol, sezgi, idrok, nutq, tafakkur jarayonlari, shaxsning hissiy irodaviy sifatlari hamda individual psixologik xususiyatlariga doir umumiy bilimlar shakllantiriladi. Fan dasturi tayyorlash davomida oliy ta'lim sifatini ta'minlash jarayonlarida ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganib chiqqan holda oliy ta'lim tizimida fanning yutuqlarini tatbiq etish yuzasidan mavzular ishlab chiqilgan. Oliy ta'lim tizimi, universitetda ta'lim sifatini ta'minlashda hozirda mavjud bo'lgan real mavzular muammolari aniqlangan va tavsiyalar berilgan.

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Psixologiya va ijtimoiy-siyosiy fanlar fakulteti "Amaliy psixologiya" kafedrasi dotsenti S.Sh.Ummatova tomonidan tayyorlangan "Mutaxassislikka kirish" faniga tuzilgan fan dasturini chop qilish va Psixologiya (barcha) bakalavriyat ta'lim yo'nalishi talabalariga dars o'tishda mutaxassislik fani sifatida foydalanish mumkin.

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti "Psixologiya" kafedrasi mudiri, Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent — **Qodirov Obid Safarovich**

Сканировано с CamScanner